

Мікуліна М.О.

Поливаний А.Д.

(Суми, Україна)

ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ОПЛАТА ПРАЦІ.

В запропонованій статті наведені визначення трудових ресурсів як соціально-економічної категорії, що являють собою сукупність здатних до праці людей, які є носіями фізичних і духовних здібностей до праці, яка використовуються у процесі створення матеріальних цінностей.

Ключові слова: трудові ресурси, матеріальні цінності, соціально-економічні категорії, робоча сила, оплата праці.

The proposed article defines labor resources as a socio-economic category, which is a set of able-bodied people who are carriers of physical and spiritual abilities to work, which are used in the process of creating material values.

Key words: labor resources, material values, socio-economic categories, labor force, wages.

Необхідністю дослідження питання є те, що трудовою здатністю володіє не все населення, а лише відповідна його частина. Найдіяльніша частина трудових ресурсів — робоча сила, під якою ми розуміємо сукупність фізичних і духовних здібностей, що має організм, жива особистість людини, і які пускає вона в хід щоразу, коли виробляє які-небудь споживні вартості. Отже, трудові ресурси стають робочою силою лише тоді, коли фізичні і духовні здібності людини реалізуються в процесі праці.

Щодо сільського господарства під трудовими ресурсами слід розуміти не тільки ту їх частину, що безпосередньо зайнята в суспільному виробництві, а й ту, яка зайнята в особистому підсобному і домашньому

господарстві. Отже, повний запас трудових ресурсів сільського господарства складається з фактично працюючих у суспільному виробництві, зайнятих в особистому підсобному і домашньому господарстві, і тих, що проходять професійну підготовку.

Як планово-облікова категорія трудові ресурси — це населення в працездатному віці (чоловіки від 18 до 60 років, жінки — від 18 до 60 років), особи пенсійного віку та підлітки до 18 років, які беруть участь у суспільному виробництві. Основною, наймобільнішою робочою силою сільськогосподарських підприємств є працездатні чоловіки і жінки. На них припадає понад 90 % усіх річних затрат праці в суспільному виробництві. Підлітки та особи пенсійного віку відіграють допоміжну роль у громадському господарстві і, як правило, є додатковою робочою силою. Формування і використання трудових ресурсів у сільському господарстві має свої особливості. З розвитком продуктивних сил абсолютно зменшується чисельність працівників у галузі, що супроводжується якісним удосконаленням їх структури. В 2018 р. чисельність населення України становило 45,2 млн чол., з них міське населення становило 68 %, а сільське — 32 % проти 32,5 та 67,5 % у 1940 р. За зайнятістю населення поділяється на сільськогосподарське (19,4% загальної чисельності) і несільськогосподарське (80,6%). За 2016-2018 роки кількість зайнятого населення в сільському господарстві України зменшилася із 3091,4 до 2866,5 тис. .

Ефективність сільськогосподарського виробництва значною мірою залежить від рівня забезпеченості його трудовими ресурсами, рівномірного і раціонального їх використання. Потребу в робочій силі визначають на основі технологічних карт по кожній культурі і виду тварин. Для спрощення розрахунків доцільно визначити затрати праці на окремі періоди виконання сільськогосподарських робіт з розрахунку на 1 га і 1 гол. тварин. Ці дані використовують для визначення загальної потреби в робочій силі для виконання всього обсягу робіт у галузі.

У загальну потребу в робочій силі господарства, району, області поряд з потребою в праці галузей рослинництва і тваринництва включають адміністративно-управлінський персонал та працівників підсобних підприємств, потребу в яких визначають згідно з типовим штатним розписом та кількістю робочих місць [1,3].

Послідовне здійснення курсу на інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва вимагає підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Воно характеризується системою показників. До основних з них належать:

1. Коефіцієнт залучення трудових ресурсів у суспільне виробництво - відношення кількості працівників, які фактично брали участь у процесі суспільного виробництва, до загальної їх чисельності в господарстві.

2. Коефіцієнт забезпеченості працівниками – відношення фактичної чисельності працівників до нормативно-планової.

3. Коефіцієнт використання трудових ресурсів - відношення кількості відпрацьованих людино-днів протягом року до можливого (ефективного) фонду робочого часу.

4. Коефіцієнт використання робочого часу дня — відношення відпрацьованого робочого часу за зміну (день) до встановленого робочого часу зміни (дня):

У сільському господарстві тривалість робочого дня встановлено 6,66 год, а робочого тижня — 40 год.

Сезонність праці в сільському господарстві характеризується такими показниками:

- помісячний розподіл затрат праці в процентах до річних (відношення затрат за кожний місяць до суми затрат за рік, прийнятий за 100 %);

- коефіцієнт сезонності використання трудових ресурсів (відношення максимальної і мінімальної кількості людино-днів у місяці до середньомісячної їх кількості);

- розмах сезонності (відношення максимальної кількості затрат до мінімальної)

Рівень продуктивності праці зумовлюється багатьма факторами, зокрема, середнім ступенем вправності робітника, рівнем розвитку науки та технологічного її застосування, суспільною комбінацією виробничого процесу, розмірами й ефективністю засобів виробництва, природними умовами. Оскільки рівень продуктивності праці визначається співвідношенням обсягів валової продукції та затрат робочого часу на її виробництво, то зростання його можливе тільки за таких умов: збільшення обсягу валової продукції при незмінних затратах праці; скорочення затрат праці при незмінному обсязі виробництва продукції, одночасного збільшення обсягу виробництва продукції і скорочення затрат праці [1,2].

Отже, головним напрямом підвищення продуктивності праці першого порядку є збільшення обсягів виробництва різних видів продукції та скорочення затрат праці на них. Напрямами другого порядку є ті, які забезпечують зростання врожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тварин.

Підвищення врожайності всіх культур може бути забезпечене при впровадженні інтенсивної технології їх вирощування. Суть останньої полягає в оптимізації умов вирощування сільськогосподарських культур на всіх етапах їх росту і розвитку. Вона включає такі фактори: розміщення посівів після попередників, передбачених сівозмінами; впровадження високоврожайних сортів інтенсивного типу з високою якістю зерна; оптимальне забезпечення рослин елементами мінерального живлення з урахуванням їх вмісту в ґрунті; порційне внесення азотних добрив у період вегетації відповідно до вимог культури по етапах органогенезу; інтегровану систему захисту рослин від бур'янів, шкідників і хвороб; регулювання росту рослин ретардантами; своєчасне і високоякісне виконання всіх технологічних прийомів, спрямованих на захист ґрунтів від ерозії, нагромадження вологи, створення сприятливих умов для розвитку сільськогосподарських культур.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Мікуліна М.О. Фінансова діагностика сільськогосподарського підприємств: можливості традиційного підходу / М.О. Мікуліна // Вісник СНАУ. Серія «Фінанси і кредит». – 2005. – №1. – С. 26-34.

2. Мікуліна М.О. Фінансова безпека розвитку сільськогосподарських формувань/ М.О. Мікуліна, Ю.В. Скрипник // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія „Фінанси і кредит”. – 2007. – №2. – С. 132-137.

3. Мікуліна М. О. Сутність фінансової діагностики сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / М. О. Мікуліна // Сучасний рух науки : збірник тез доповідей по матеріалах ІХ-ї Міжнародної наукової конференції журналу «Way science», (Дніпро, 3-4 лютого 2019 р.). – Дніпро, 2019. – С. 500-503.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Мікуліна Марина Олександрівна кандидат економічних наук, доцент кафедри експлуатації техніки Сумського національного аграрного університету; тел. 0956122606; marinamikulina1@ukr.net; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався з пошти.

Поливаний Антон Дмитрович студент інженерно-технологічного факультету Сумського національного аграрного університету; тел. 0956122606; marinamikulina1@ukr.net; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався від викладача.

